

ARS
FENNICA

HENNA OCH PERTTI NIEMISTÖS
BILDKONSTSTIFTELSE

– ARS FENNICA –

2019

PETRI ALA-MAUNUS | MIRIAM BÄCKSTRÖM | RAGNAR KJARTANSSON |
AURORA REINHARD | EGILL SÆBJÖRNSSON

4 **ARS Fennica -säätio**
HISTORIA & PRIS

7 **Petri Ala-Maunus**
FINLAND

18 **Miriam Bäckström**
SVERIGE

28 **Ragnar Kjartansson**
ISLAND

HIGH RIDER, 2012 | polyuretän, guldblåd, . 24 x 12.5. x 3 cm

38 **Aurora Reinhard**
FINLAND

52 **Egill Saebjornsson**
ISLAND

ARTIKLER

- Timo Valjakka
- Juha-Heikki-Tihinen
- Sinziana Ravini
- Julien Fronsacq

GRAFISK DESIGN

Sometek - sometek.fi

HISTORIA & PRIS

Om stiftelse

Henna och Pertti Niemistös Bildkonststiftelse – ARS FENNICA sr grundades 1990 för att främja bildkonst och ge finsk bildkonst nya internationella kontakter. Basen för stiftelsen utgör en donation av de finländska konstvännerna och samlarna Henna och Pertti Niemistö.

För att nå sitt mål delar stiftelsen vartannat år ut ARS FENNICA-priset till en bildkonstnär som erkännelse för kreativt arbete med hög

kvalitet och personligt uttryck. I priset ingår en penningssumma på 40 000 euro, en utställning som presenterar de prisnominerade konstnärerna och en elektronisk katalog som fritt kan laddas ner via stiftelsens webbsida.

Vinnaren väljs fram i två etapper. Juryn nominerar kandidaterna bland nordiska konstnärer. Dess ständiga ordförande är Leena Niemistö, doktor i juridik och hedersdoktor i förvaltningsvetenskap, och de tre växlande

medlemmarna är just nu museidirektörerna Kai Kartio och Leevi Haapala samt konstnären Jussi Kivi.

Årets kandidater är Petri Ala-Maunus och Aurora Reinhard från Finland, Miriam Bäckström från Sverige och Ragnar Kjartansson och Egill Sæbjörnsson från Island. De presenteras 19.6–8.9.2019 genom utställningen ARS FENNICA 2019 på museet Amos Rex.

Det slutliga valet gör en av juryn inbjuden utländsk konstexpert, Roland Wetzel, och vinnaren utlyses den 21 augusti. Roland Wetzel är direktor av museum Tinguely i Basel. Före det kan publiken bekanta sig med kandidaterna och rösta på sin favorit.

Petri Ala-Maunus

ARS FENNICA 2019 UTSTÄLLNING, INVIGNINGSFEST

Amos Rex museum, 2019

foto: Petra Kotro

JUHA-HEIKKI TIHINEN, FT | ÖVERSÄTTNING: MAGNUS STRANDBERG

Petri Ala-Maunus och den fabulösa naturen

Petri Ala-Maunus har undersökt naturen på många olika sätt i sitt konstnärliga arbete. I början av sin karriär målade han fabulösa solnedgångar och på senaste tiden har han målat allt från havs- till skogslandskap. Konstnärens solnedgångar har ofta ansetts vara särdeles romantiska, till och med kitschiga och parodiska. Det kan vara värt att minnas att naturen kanske inte är ironisk ens då upplevelsen av landskapet och solnedgången är som hämtad ur ett melodrama av **Douglas Sirk** (1897-1987). Ala-Maunus solnedgångar är i grund och botten målningar av målningar, men man ska inte glömma att naturen kan överraska med sin onaturlighet.

Konstnären utgår från andra konstverk då han målar sina landskap, och skapar således alltid någon form av fantasi-landskap. Ala-Maunus målningar består av samlade delar, som var och en står i relation till måleriets hela varierande tradition. Vi befinner oss mitt i skogen, antingen i en snårskog eller ett impediment. I en ekonomiskog är vi säkerligen inte, för konstnären målar mytiska platser där vi kan uppleva saker, inte odla virke. Att målningarna grundar sig på olika konsthistoriska referenser innebär att de bär med sig en tradition som konstnären gör nytolkningar av. Då fantasi varvas med konsthistoria får betraktaren en möjlighet att förnimma både lärda hänvisningar och starka känslor.

FJÄLL OCH FÖRDÄRV, 2017

olja på duk, 150 x 170 cm

foto: Statens konstmuseum / Hannu Pakarinen

Heino Konststiftelse

HISTORY AND UTOPIA OF LANDSCAPE, 2018-2019

olja på duk

foto © Jussi Tainen

SJÄLVPORTRÄTT

foto © Rauno Träskelin

WINTERFELL, 2018

olja på duk, 170 x 200 cm

foto © Rauno Träskelin

Wihuri Foundation

Naturens natur

Konstnärens landskapsmålningar avbildar utan undantag levande och organisk natur. Solnedgångarna är fyllda av känslor och stämningar, skogslandskapen lever och andas. Denna livfullhet verkar vara besläktad med det levande havet i **Andrej Tarkovskijs** (1932-1986) *Solaris* (1972) eller med **J.R.R. Tolkiens** (1892-1973) illfundiga och rentav farliga träd som håller till i Midgårds avkrokar. Ala-Maunus landskap är sagolika och hemlighetsfulla. De visar att naturen aldrig töms på betydelse och alltid har förmågan att överraska.

Konsthistoriskt sett står Ala-Maunus landskap i direkt förbindelse med romantikens idéer om naturens olika betydelser. Naturen är ett i sig betydelsefullt och viktigt motiv, och kan således också avbildas i vilt och orört tillstånd. Före romantiken var naturen i landskapskonsten nästan alltid förädlad eller på något sätt formad av människan. I och med romantiken blev själva naturen, i all sin kraft, ett möjligt motiv för konstverk. I Ala-Maunus landskap ser vi inte skymten av en människa, så vi kan beundra naturen helt för sin egen skull.

Den största målningen som Ala-Maunus visar på Ars Fennica 2019-utställningen gör han i delar. Det innebär att han arbetar med en liten del av verket åt gången. Därför har konstnären för första gången gjort en skiss, vilket ger målningsprocessen en tydligare riktning. Arbetet med den 14 meter långa målningen är i högsta grad ett fysiskt projekt, som

trots allt går ut på att skapa en imaginär skog utgående från konsthistoriska idéer. Med hjälp av skogsbilder avbildar han en skog, och lyckas härigenom skapa en narrativ bild. Berättelsen är ett samspel mellan upprepning och variation, vilket frammanar något oförutsägbart.

ÖSTERLAND, 2018
olja på duk, 150 x 170 cm
foto © Rauno Träskelin
Tampere stad

BACKWATER, 2018
olja på duk, 150 x 170 cm
foto © Rauno Träskelin
privat samling

THE GREAT DELUGE, 2016

olja på duk, 220 x 850 cm

foto © Vesa Aaltonen

Serier och oavbrutna sammanhang

Ala-Maunus produktion har ett seriellt drag. Konstnären gör till exempel dagligen självporträtt som han publicerar på Instagram. Förfarandet är begripligt och logiskt, och ändå är slutresultatens variation alltid lika överraskande. Självporträttens brokiga mångfald avslöjar att självakttagelsen varje gång ger ett nytt resultat. Också i landskapsmålningarna syns fenomenet som det seriella draget för med sig. Variationen av olika vyer visar att konstnären undersöker den visuella upplevelsen och hur man kan låta betraktaren uppleva olika saker.

I Ala-Maunus händer blir landskapet poetiskt. Han förflyttar betraktaren tillbaka till en tid, då naturen inte är den store Andre eller något som kan exploateras. Hans målningar visar naturen i oss, och bevarar ändå naturen i landskapet. Konstnären framställer konkreta landskap som likväl är oändligt varierande.

Ala-Maunus skapar sitt landskap lager för lager och detalj för detalj. Hans teknik är tidskrävande men slutresultatet intressant, i synnerhet när det gäller landskapsmotivet. I likhet med verket innehåller motivet nämligen otaliga lager. Till formen liknar landskapsmotivet och verket varandra, men deras materiella sammansättningar är olika. Det tidskrävande arbetet lagras på ett oförklarligt sätt i verket, och sålunda får betraktaren en möjlighet att uppfatta hur upplevelsen av ett landskap samtidigt är flyktig och evig.

Konstnärens landskapsmålningar vittnar starkt om att den subjektiva upplevelsen inte är begränsad till den enskilda individen, utan expanderar mot oändligheten. Varje nytt verk är en berättelse om någonting större, som man allra bäst närmar sig med hjälp av romantikernas kära formfragment. Verken är konstruerade av små delar, och beskriver på ett ytterst exakt sätt den holistiska upplevelsen av att vara en liten individ som samtidigt har den stora förmågan att ha monumentala upplevelser.

I Ala-Maunus händer blir landskapet poetiskt. Hans målningar visar naturen i oss, och bevarar ändå naturen i landskapet.

READY TO TELL ALL, 2018

Jacquard tapestry (Trevira CS på Trevira CS varp), 272 x 4650 cm
Karolinska Universitetssjukhuset, Solna Sverige

SINZIANA RAVINI | ÖVERSÄTTNING TOMI SNELLMAN

Miriam Bäckström och perceptionismen

Vi håller på att förlora kontrollen över vår verklighet. Den artificiella intelligensen, Big data, swarm intelligensen, transhumanismen och algoritmstödda drönare håller på att upphäva såväl allvetandet som centralperspektivet.

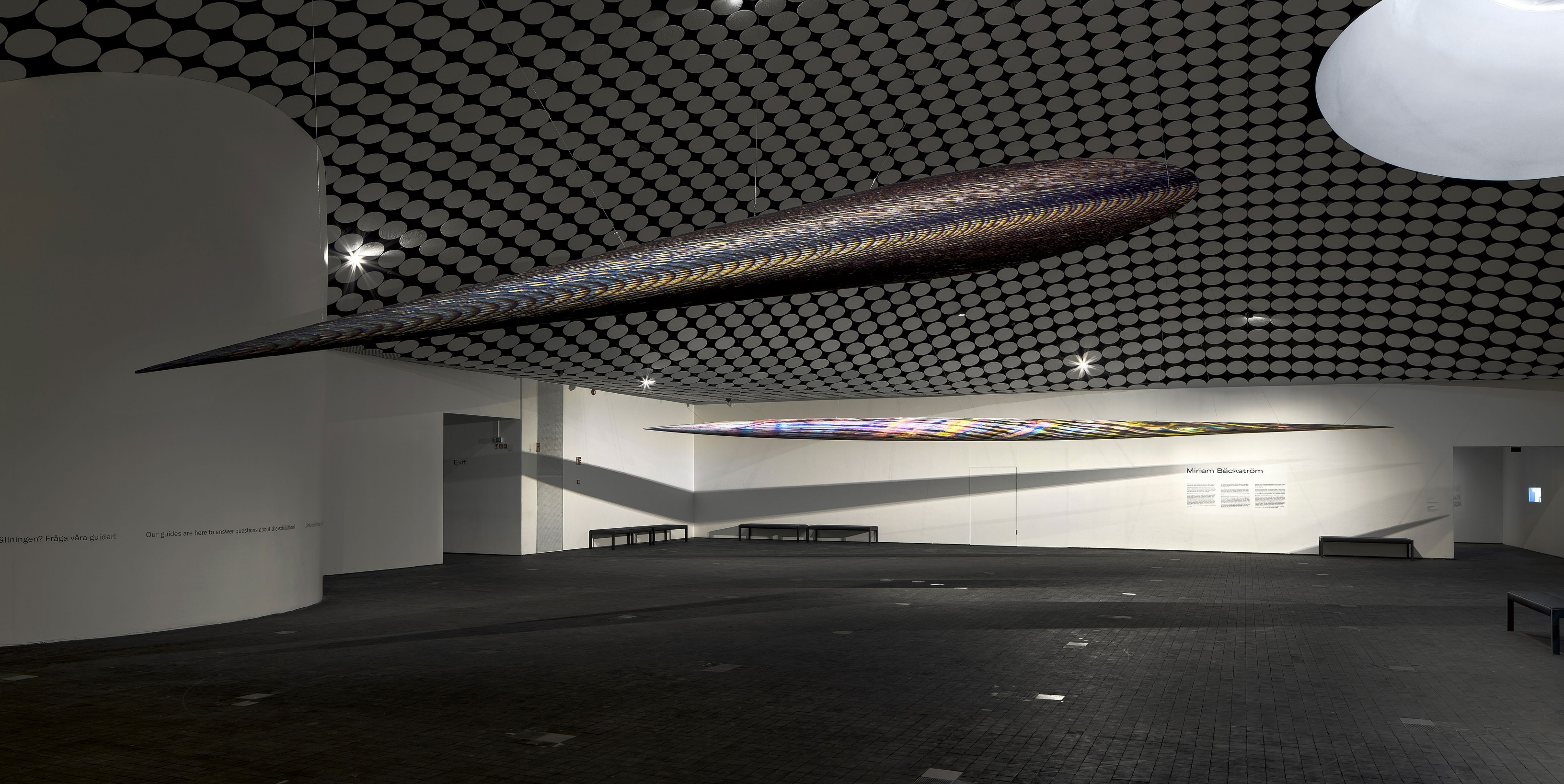
Miriam Bäckström som alltid lekt med illusionens labrynter likt en nutida version av 1500-talsgobelängen *Damen med enhörningen*, har på senare tid ägnat sig åt synbara förändringar i det visuella språket och hur dessa förändringar omformar vår världsbild. Hon är övertygad att den nya digitala perceptionen bidragit till att fotografiet har upphört att representera verkligheten, så till den grad att vi håller på att kliva in i bilden, ja rentav bli bilder för att inte tala om vårt besatta självbildsskapande via allehanda medier.

Hur kan man undkomma jagets diktatur som oftast sammanfaller med en enskild betraktningsspunkt där bara en sanning får plats? Bäckström är ute efter något så storslaget som att försöka skapa en ny perception. En perception där vi skulle både acceptera jagets kontrollbehov, men också få tillgång till ett mer inkluderande seende, ja rentav en perceptionism som tillåter flera perspektiv och sanningar att samexistera.

Redan i gobelängen *Smile as if we have already won* (2012) vars motivvärld skapas av speglar som speglade varandra i ett intrikat mise en abîme, vars protagonister påminde såväl om maskinmänniskorna i **Fritz Langs** *Metropolis*, som **Tennysons** *Lady of Shlaotts* spruckna spegel,

MIRIAM BÄCKSTRÖM

ADVANCED CONE, 2019 (fram)

textilskulpture, Jacquardväv (silke och Lurex på bomull/nylon -varp) på polymerstomme
Installationsvy från Amos Rex museum, 2019
foto © Titus Verhe

PSYCOPATH, 2019 (bakom)

textilskulpture, Jacquardväv (silke och Lurex på bomull/nylon -varp) på polymerstomme
Installationsvy från Amos Rex museum, 2019
foto © Titus Verhe

SMILE AS IF WE HAVE ALREADY WON, 2012
Bomull gobeläng, ull, silke, trevira-CS och lurex,
281 x 1143 cm

undersökte hon upphävandet av idén om fotografiets indexikala relation till verkligheten, men också det kaos som kan uppstå när jagets narcissistiska sökande efter sig själv skapar ett splittrat, kalejdoskopiskt subjekt bortom greppbara tid och rum.

I *Som man brukar säga* gjorde hon en performance i samband med litteraturfestivalen på Moderna Museet 2014 tillsammans med **Rebecka Hemse**, där en grupp skådespelare från Dramaten fick upptäcka och träda in i sina respektive karaktärer på scenen, förstärka eller dekonstruera stereotyper, spela en eller flera roller och interagera med varandra, för som Bäckström brukar säga: ju fler karaktärer man lyckas inkludera och acceptera inom sig, desto mer empatisk blir man gentemot andra.

I *Ready To Tell All* (2018) fyllde Bäckström Karolinska Universitetssjukhusets aula med en 50 meter lång gobeläng som består av ett imaginärt museum av material och souvenirer, som blickar ner på publiken likt gudabilder från en synkretistisk världsreligion bortom ont och gott, högt och lågt. I *New Enter Image* (2018) producerade hon gobelänger och textila skulpturer baserade på extremt högupplösta digitala fotografier som översatts till textil vävd med hjälp

av datorstyrda jacquardvävstolar, vilket får bildytan att se både stillastående och rörlig ut, både platt och djup – ja rentav som hudlösa kroppar eller kroppsliga fotografier.

I *Organic Gold* (2018) skapade hon en ny futuristisk väv för Frederik VIII:s palats i Amalienborg, som förvandlade slottssalen till ett rymdskepp som såg ut att vara på väg in i en helt ny dimension med sitt organiska uttryck och färgskala som går mellan guld och spektrumets alla färger. När vi använder VR-glasögon tvingas vi att välja mellan den virtuella och verkliga världen, men

här kunde man befinna sig i två rum samtidigt, det fysiska, obearbetade rummet och det beklädda, virtuella rummet, som öppnar upp mot en annan verklighet.

Bäckström lyckas som ingen annan konstnär att skapa förflyttande rumsligheter, ja rentav ge oss illusionen av att befinna oss i ett rymdskepp, inte långt från de intergalaktiska tidsresor som beskrivs i *2001: A Space Odyssey* eller *Interstellar*.

SOM MAN BRUKAR SÄGA, 2017
Färg HD-video, 61 minuter and 9 sekunder
foto av video © Miriam Bäckström

NEW ENTER IMAGE I-VII, 2016-2017
Jacquard gobeläng (Bomull, silke, ull, Trevira CS,
Lurex och akrul på Trevira CS varp)
Installation vy i Marabouparken
foto © Jean-Baptiste Béranger

NEW ENTER IMAGE IX (SCULPTURE), 2018

Jacquard gobeläng (Silke och Lurex
på Trevira CS varp) 294 x 159 cm
installaation vy i Art Basel, 2018
foto © Sebastiano Pellion di Persano

För nomineringen till Ars Fennica 2019 har Bäckström vidareutvecklat serien *New Enter Image* med bland annat verket *Psychopath*, en utsträckt spolformad, vidunderligt vacker, ömsom skrämmande, ömsom lugnande, pärlemorskimrande skulptur, med en oändlig yta och oviss riktpunkt, som tycks komma från yttre rymden eller en virtuell värld bortom mänsklig uppfattningsförmåga. Den post-antropomorfiska skulpturen må se exkluderande ut vid första anblicken, men ju längre vi kontemplerar den ju mer upptäcker vi dess partcipatoriska natur, det faktum att skulpturen kan få oss att titta på omvärlden och oss själva på nya sätt. Även aporna i **Kubricks** *2001: A Space Odyssey* blev först rädda vid uppsynen av den mystiska svarta monoliten, men den fick dem att börja klia sig i huvudena, agera och utvecklas.

Samma sak skulle kunna gälla för Bäckströms konst, om vi på allvar öppnar oss för dess reella möjligheter. För Bäckström har förstätt något avgörande – den sanna konsten avbildar inte bara det som är, utan också det som skulle kunna vara. Den aktiva betraktaren blir således inte bara medskapare av mening utan också potentiell medskapare av en ny värld. Frågan är bara vad det är för värld vi skulle vilja skapa, nu när vi inte längre behöver verkligheten som utgångspunkt längre?

När människan upptäckte att jorden var runt, satte hon igång att utforska den. Kanske befinner vi oss i en liknande situation, nu när världen håller på att gå under och den enda utvägen kan tyckas vara ett liv ute i rymden.

Kanske är det rentav så att Miriams egentliga avsikt är att förbereda mänskligheten för den dag hon måste lämna jorden för den yttre rymden. Vi skulle kunna påbörja denna resa, mentalt, redan nu, för rymden är i oss. Vi är gjorda av samma stoft som resten av universum, men för att kunna påbörja denna mentala resa måste vi förvandla vårt svindlande obehag till en glädjefyllt mottagande av det vi ännu inte kan begripa och kanske aldrig kommer att begripa.

Ty framtiden är redan här, det gäller bara att öppna ögonen och se den. Vad kommer det sen spela för roll om vi försvinner i intet och aldrig kommer tillbaka? Vi vågade åtminstone lämna våra perspektiv och vår värld, för möjligheten av en annan.

SCENOGRAFIER / SET CONSTRUCTIONS, 1995-2000

Cibachrome på aluminum 50 x 64 cm

”

*Skådespelet är kapital av en
sådan ackumulationsgrad att
det blir till bild.*

– Guy Debord ¹

JULIEN FRONSACQ | ÖVERSÄTTNING: MAGNUS STRANDBERG

Ragnar Kjartansson: Scener från västerländsk kultur

Ragnar Kjartansson skapar konst som befinner sig i gränlandet mellan performans och film, skulptur och opera samt måleri och musik. Samtidigt som konstverken frambringar känslor med hjälp av melodramatiska gester, belyser de också den verklighet som är till grund för varje tolkning.

En kvinna motionssimmar i en villas moderna simbassäng, ett par älskar i en lägenhet med Airbnb-inredning, ett par äter middag i en elegant och omodern restaurang i stil med dem som fortfarande finns i Uptown Manhattan, barn av övre medelklass leker vid ett

RAGNAR KJARTANSSON Foto: Elisabet Davids

”

*Ibland måste man till-
föra livet lite teater och
vice versa – ge konsten
verklighet.*

– Ragnar Kjartansson ²

SCENES FROM THE WESTERN CULTURE:

THE BOAT, 2015

video, 02:36:00.

Installationsvy från Amos Rex museum, 2019

foto: Titus Verhe

1

2

3

4

SCENES FROM WESTERN CULTURE, 2015
4 fotos från series av 9 videor

- 1 The Dinner
- 2 Burning House

- 3 Guitar
- 4 The Lovers

S.S. HANGOVER, 2013

Båt, kapten, mässinsinstrument, musiker,
musik av Kjartan Sveinsson, foto © Lilja Birgisdóttir

55:e internationella konstutställningen: Encyclopedic Palace, Arsenale, kuraterad
av Massimiliano Gioni. Daglig 4 timmars performance, 1 juni till 24 november, 2013

© Courtesy The artist / Luhring Augustine, New York / i8 Gallery, Reykjavik

nyklassicistiskt lusthus i en park, en sysslolös hund ligger bredvid ett tickande golvvur, en grupp ungdomar får en lektion i elgitarr, en man i smoking poserar som **James Bond**, en stuga fattar eld... Dessa är några av de mer eller mindre rofyllda eller livfulla händelser som *Scenes from Western Culture* (2015) består av. *The Boat* och verkets övriga färgfilmer producerades enkom för separatutställningen *Seul celui qui connait le désir* (Only the One Who Knows Desire) i Palais de Tokyo år 2015. I det öppna, 1000m² stora utrymmet hade filmdukar hängts från taket. Besökarna kunde vandra omkring bland dem och se nio filmer som gick i loop.

Scenes from Western Culture är en omfattande produktion som krävde mycket arbete med komposition, dräkter och inspelningsplatser. Verket återger konstnärens teckningar och härstammar både från hans fantasi och skarpa iakttagelser. Det ovannämnda samlaget är en produkt av konstnärens fantasi, men skedde på riktigt och iscensattes med stor uppmärksamhet på detaljer. Ragnar Kjartansson betonar att

*"Sovrummet skulle vara sobert och bekvämt. Sober komfort är samtida kitsch. Särskilt fäst var jag vid den rektangulära glasvasen som jag hade sett på isländsk television. En högerpolitiker som blivit anklagad för att missbruka sin makt över en asylsökande blev intervjuad, och vasen syntes i bakgrunden. Den blev utgångspunkten för hela scenen."*³

I likhet med den här iscensättningen bygger Kjartanssons hela konstnärliga verksamhet på en balansgång mellan anekdot, fiktion och verklighetens inverkan.

Scenes from Western Culture består av en brokig skara scener, som var och en konstruerades med yttersta uppmärksamhet på komposition och handling. *The Boat* avbildar en sjö mitt i ett pittoreskt bergslandskap. Scenen filmades i Schweiz och påminner om ett vanligt, vackert vykort. Det alpina sjölandskapet hör till en långvarig traditionell genre som varit särskilt livskraftig inom det schweiziska måleriet. Motivets historia kan härledas till 1400-talet, då **Konrad Witz** överlämnade en retabel till katedralen i Genève. Av helheten har endast "*Petri fiskafänge*" bevarats, den första realistiska landskapsmålningen som innefattar en biblisk scen.

THE VISITORS, 2012

9-kanaler videoprojektion. Varaktighet: 64 min

foto: Elisabet Davids

Courtesy The artist / Luhring Augustine, New York

/ i8 Gallery, Reykjavik

Sedan renässansen har många konstnärer behandlat ovannämnda motiv. Man kan till exempel nämna **Ferdinand Hodler**, som efter en ytterst framgångsrik karriär bosatte sig vid Genève sjön. Under sina sista fem levnadsår producerade han över 30 målningar som föreställer sjöns stränder och bergstopparna som sträcker sig ända till Mont Blanc. "Petri fiskafänge", som behandlades besynnerligt illa av de första reformatörerna, är kanske det första mästerverket som sekulariserar det sakrala. Hodler frigjorde sig från ett inskränkt perspektiv, och försökte fånga berglandskapets ofantlighet med hjälp av sublim upprepning.

Denna ellips på fem århundraden utgör en perfekt inramning för Ragnar Kjartansson som förenar anekdoten med det absoluta, det rofyllda med det livfulla och upprepning med variation. En sak som måste understrykas är den kritiska ambition som alltsedan 1960-talet stöder upprepningens tema. Upprepning frigjorde konsten från det akademiska kravet på unitet, och kastade ljus över teknologins omskakande inverkan på vår verklighetsuppfattning. Precis som de andra delarna i *Scenes from Western Culture*, är *The Boat* obehagligt bekant. Denna egenskap påminner om filmens förmåga att producera stereotyper, men också västvärldens vardag som anpassar sig till en fruktansvärd standardisering.

I *The Boat* och många andra av sina verk går Ragnar Kjartansson i **Rodney Grahams**, **George Brechts** och **Guy Debords** fotspår. Med emfas och distans belyser han vardagslivets teatrala sidor och den strävan som finns i konstverket. Konstnären poängterade nyligen att den kvinnliga karaktären i *The Boat* spelas av tvillingsystrar.

"Det finns en tanke i det här verket som jag är särskilt förtjust i. Bergen representerade tidigare Sehnsucht llängtan, nostalgi, men idag förknippas de schweiziska alperna med kapitalism och ett begär efter lyx. Bergen används som bakgrund i reklamer för klockor, pennor, banker osv. Det finns också en

RAGNAR KJARTANSSON

kuva: Elisabet Davids

*sak som kan förtydligas angående verkets omsorgsfulla iscensättning och den kvinna som ständigt återkommer. Det är frågan om ett tvillingknep. Efter att båten har kört bort från bildrutan, möter den varje gång en annan båt där tvillingsystemet befinner sig."*⁴

En väsentlig sak i det här sammanhanget är videolooopens förmåga att skapa en återklang av verkligheten. Upprepningen återspeglar de stereotyper som genomsyrar det verkliga livet: upprepningen är kännetecknande för det arbete som hör till skådespelet, men karakteriserar likaså den vardag som blir ett skådespel.

REFERENS

1 Guy Debord, *passage 34, Chapter 1: "Separation Perfected", The Society of the Spectacle, 1967 (Guy Debord 2002 (1967): Skådespelssamhället, Daidalos, Göteborg)*

2 Ragnar Kjartansson, *Interview by Markús Thór Andrésson "Ragnar Kjartansson – A simple Act of Forgiveness", Flash Art, Nr. 281, November/December 2011.*

3 *"Seul celui qui connait le désir, a conversation between Ragnar Kjartansson and Julien Fronsacq", Ragnar Kjartansson, Palais de Tokyo, 2015.*

4. Ragnar Kjartansson, e-post till författaren, 20 maj 2019

A LOT OF SORROW, 2013-2014
RAGNAR KJARTANSSON AND THE NATIONAL

video. Varaktighet: 6:09:35, foto: Elisabet Davids

Föreställningen ägde rum på MoMA PS1, som en del av Sunday Sessions

Courtesy: Artisten, Luhring Augustine, New York och i8 Gallery, Reykjavik

ARCHITECTURE AND MORALITY, 2016

tio målningar: olja på duk 120 x 150 cm

Courtesy: Artisten, Luhring Augustine, New York och i8 Gallery, Reykjavik

foto: Farzad Owrang

ARCHITECTURE AND MORALITY, 2016

tio målningar: olja på duk 120 x 150 cm

Målad Plein-Air på Västbanken, Israel / Palestina 12-23 maj

foto: Ingibjörg Sigurjónsdóttir

FOTO © MARKO RANTANEN

TIMO VALJAKKA | ÖVERSÄTTNING: MARKUS SANDBERG

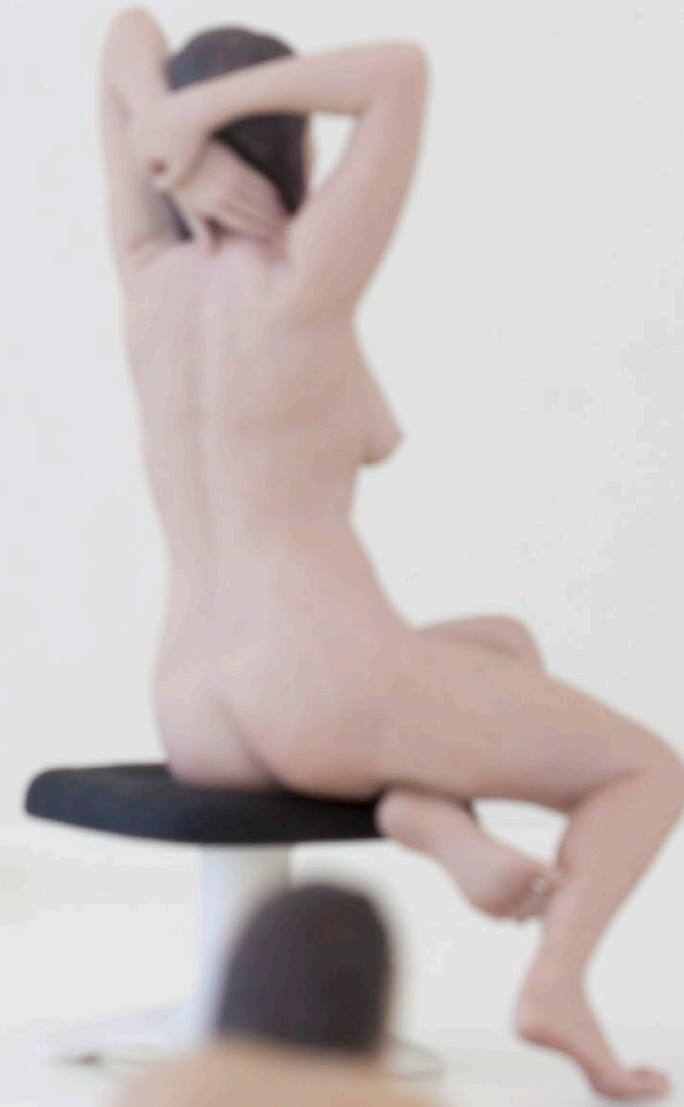
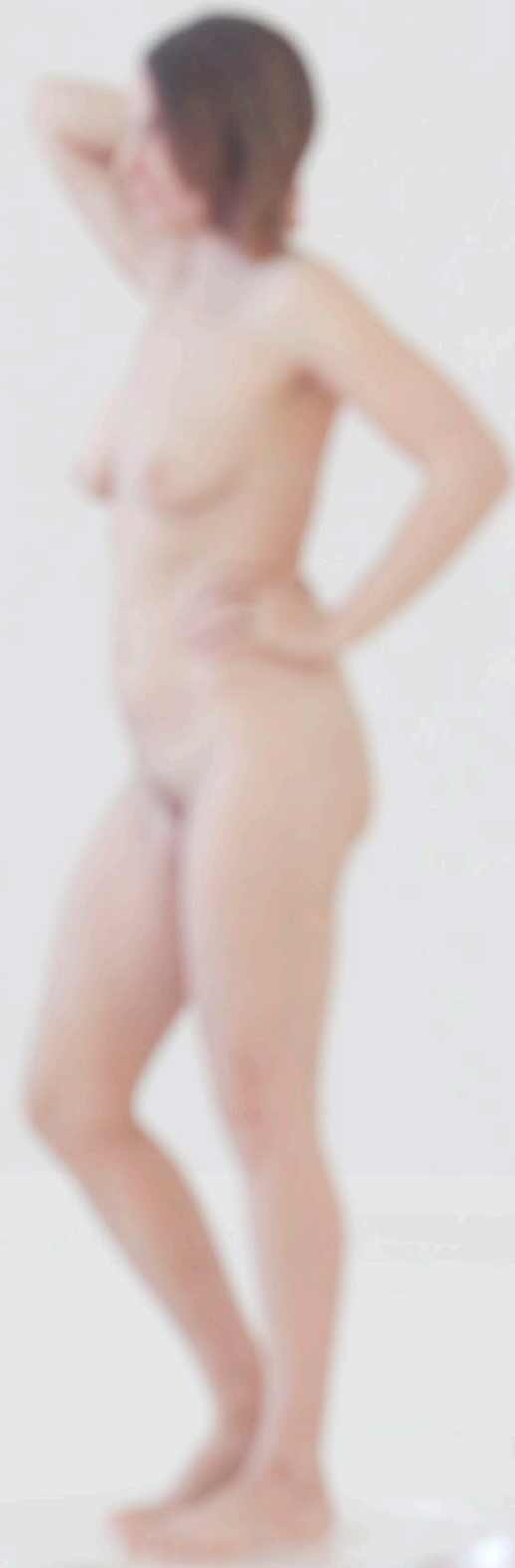
Aurora Reinhard: Bruten

Aurora Reinhards verkserie *Bruten* består av nio verk från de senaste åren. Gemensamt för dem alla är att de ställer frågor kring (kvinnliga) konstnärers identitet och studerar olika makt- och beroendeförhållanden.

I serien ingår förutom arrangerade fotografier och gips-skulpturer också verket *Konstnär och konstsamlarna* (2019), ett slags miniatyr som närmar sig temat ur ett för Reinhard personligen bekant perspektiv. I vänstra delen av det lilla "dockhuset" syns konstnären i sin anspråkslösa kammare sanctum, med ett av verken på sitt arbetsbord. I högra delen ser vi samlaren med sin dotter i ett elegant galleri där man håller på att hänga upp tidigare fotografiska verk av Reinhard. Skiljeväggen mellan rummen är en påminnelse om hur vardera lever sitt liv i sin respektive verklighet men likafullt under samma tak.

Reinhard har kallats för en livets forskningsresande. I sina tidigare verk studerade hon – ofta väldigt oförtäckt – sexualiteten, könsidentiteter och klichéer om kvinnor. Ett återkommande tema i hennes verk är den nästan systematiska och ofta provokativa kritiken av endimensionella identiteter och stereotypa kvinnobilder. I arbetet med sina verk har hon brukat bjuda på sig själv och söka svar såväl framför som bakom kameran. De mytiska Venusarna och Madonnorna är

KONSTNÄR & MODELL, 2017
3d färgprint, resin, 17 x 70 x 36 cm
foto © Aurora Reinhard

BRUTEN, 2017
vit gips, 9,5 höjd x 26 x 18 cm
foto © Lukas Vogt

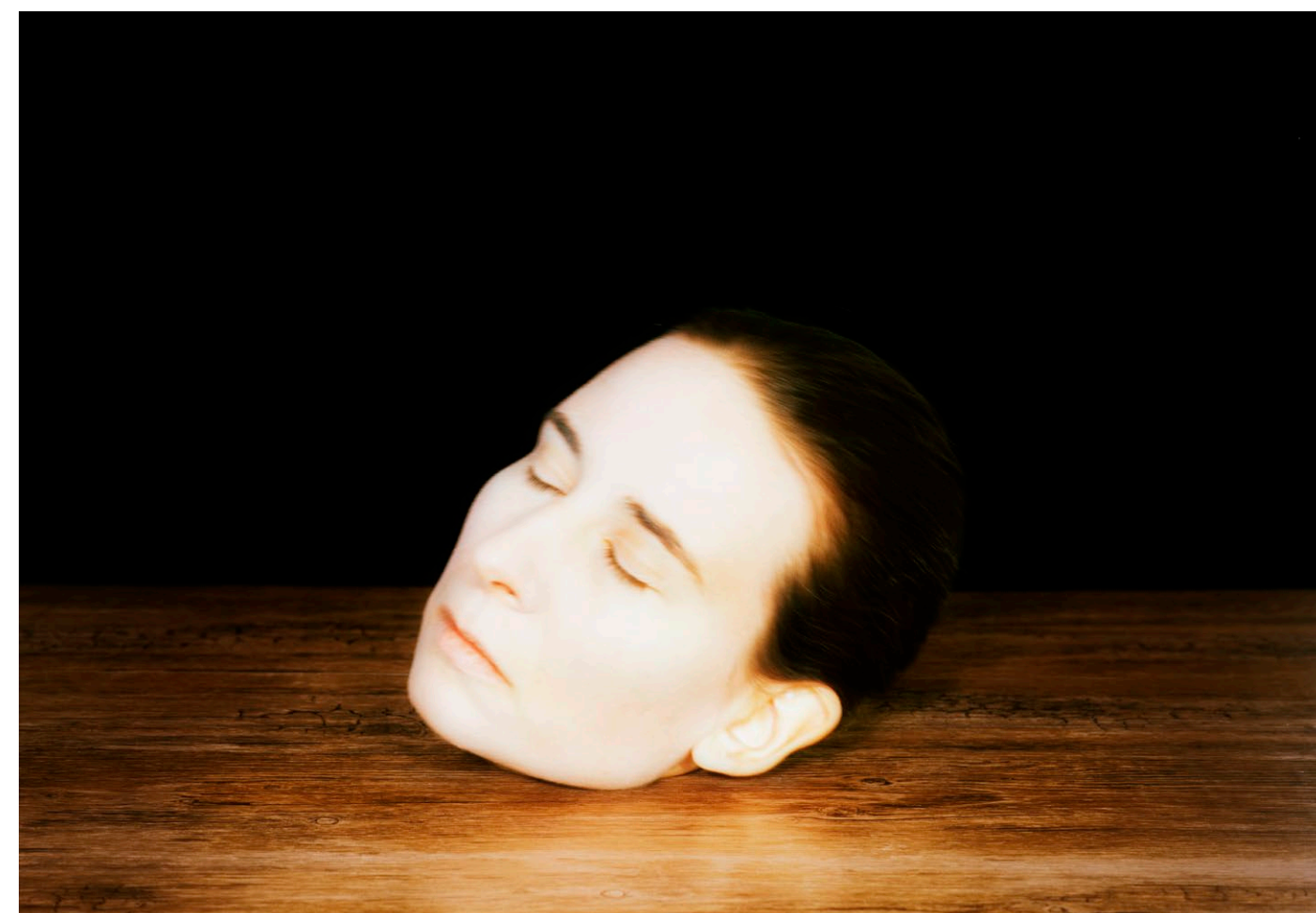
överdrivet sminkade och deras klädsel och hela väsen väcker associationer till pornografiska fantasibilder. Överdriften är emellertid så uppenbar och de metoder med vilka illusionerna konstruerats så genomskinliga att verkens budskap inte kan undgå någon.

Den egna kroppen som både motiv och material gör Reinhardts verk från den senaste tiden klart mer personliga. I verket *Bruten* (2017) vittnar den "fulländade" gipsavgjutningen av hennes hand splittrad i bitar om de konflikter som plågar världen samtidigt som där också finns hopp: allt går att reparera så länge alla bitar finns i förvar. Om hopp berättar också *En process (självpporträtt)* (2019), en krackelerad 3D-modellering som Reinhardts gjort av sitt eget ansikte.

UTAN NAMN (SJÄLVPORTRÄTT), 2018

inkjet-print, 42 x 55 cm

foto © Aurora Reinhard

”

De mytiska Venusarna och Madonnorna är överdrivet sminkade och deras klädsel och hela väsen väcker associationer till pornografiska fantasibilder. Överdriften är emellertid så uppenbar och de metoder med vilka illusionerna konstruerats så genomskinliga att verkens budskap inte kan undgå någon.

MADONNA, 2018
inkjet-print, 118 x 100 cm

Det finns en viss sorts fulländning i Reinhardts verk som lockar oss att studera dem på nära håll, länge. Något självändamål är det fulländade dock inte. Som mål är det överdrivet och tjänar samma syfte som de fotografiska verkens överdrivna smink och klädsel. Det framhäver psykets dolda rörelser samtidigt som det avslöjar den illusoriska karaktären hos de lustar och önskningar som ger dessa rörelser näring. Ett exempel på detta är *Lyckligt ögonblick* (2019), vars stiliserade frukostkonstellation i lockande färger framstår som ett lättsamt, förbiilande och unikt ögonblick.

Reinhardt hittar sina motiv i de myter och berättelser ur vilka den klassiska konsten hämtat sin näring, och hon väver in element från populärkulturens ofta idealiska men ibland också groteska och överdrivna värld. Det hon hittar tolkar hon via sitt eget liv och sina egna erfarenheter och lyckas på så vis ge dessa urtida berättelser ett nytt liv i vår tid. Också sättet att visa skulpturerna i vitriner och själva materialet de är gjorda av, gips, fogar dem till konstens långa tradition.

Vilande naken (självpporträtt) (2019) är ett fotografi där en naken kvinna precis som namnet antyder vilar på en säng med ett överkast skiftande i vinrött mot en nattsvart fond. Trots att kvinnan har slutna ögon och håller händerna i avslappnad ställning bakom huvudet ser hon inte sovande ut. Benens något koketterande ställning antyder att hon inte sover utan njuter av att dra blickarna till sig.

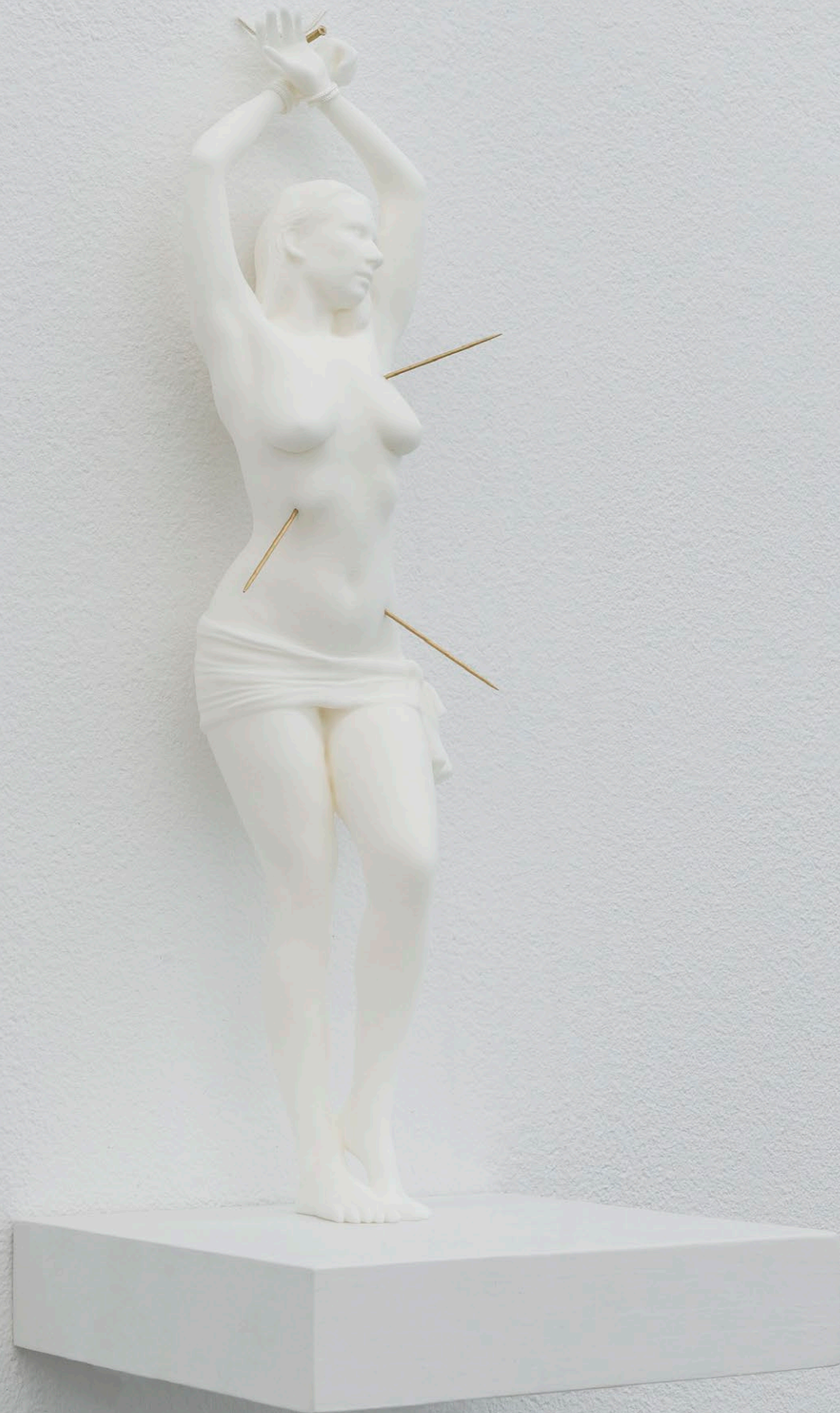
Inom den klassiska konsten är vilande naken ett särskilt bland män populärt bildmotiv som

många konstnärer varierat i sina målningar, däribland **Tizian** och **Rubens**. Bakgrunden till motivet är den grekiska mytologins Danaë, en av sin far fånglad prinsessa som medveten om att hon är i fara väntar på sin befriare Zeus som anländer i form av ett guldregn.

VILANDE NAKEN, 2019
inkjet-print, 43x55 cm.

Benens något koketterande ställning antyder att hon inte sover utan njuter av att dra blickarna till sig.

Martyr (2018) är en knappt halvmeter hög vit gipsskulptur föreställande en naken kropp genomborrad av tre gyllene pilar. Skulpturen bygger på en 3D-skanning av Reinhards kropp. De nålstunna pilarna refererar till romantiska möten.

Bakgrunden till *Martyr* är den från renässanskonsten bekanta **Sankt Sebastian**, en kristen romersk officer från 200-talet som enligt sägnen mirakulöst överlevde en avrättning och som av vissa verk att döma inte ens tycks ha tagit särskilt stor skada. Genom att ersätta det manliga helgonet med sin egen kropp ger Reinhard den nästan tvåtusenåriga berättelsen en personlig och samtidigt allmänt begriplig innebörd som refererar till mänskliga i stället för himmelska relationer.

Lucretia var den dygdigaste av dygdiga hustrur som tog sitt eget liv efter att ha blivit våldtagen av **Sextus**, son till den romerska kungen **Tarquinus**. I Reinhards fotografiska verk (2019) är *Lucretia* en karikatyr, en storbystad sexbomb som skär sig med en serietidningsaktigt stor kniv. Trots verkets överdrivna yttre är det inte komiskt utan tragiskt och påminner oss om vardagliga konfliktsituationer och skuldkänslor.

MARTYR, 2018

3d print, polyamid, mässing, sträng, 38 x 12 x 8 cm

foto © Lukas Vogt

LUCRETIA, 2019

inkjet-print, 118 x 100 cm

”

*Lucretia är en karikatyr,
en storbystad sexbomb som
skär sig med en serietidnings-
aktigt stor kniv.*

TIMO VALJAKKA | ÖVERSÄTTNING: LARS TOLLET

Egill Sæbjörnssons imaginära vänner

Sannolikt är den isländske konstnären **Egill Sæbjörnsson** mest känd tack vare sina två fiktiva vänner Ugh och Boogar. Dessa 36 meter långa, kaffeälskande och människoätande troll blev berömda världen över på Venedigbiennalen 2017. När de fick höra att Sæbjörnsson hade bjudits in till biennalen, kapade de påhittiga och konstälskande trollen åt sig den isländska paviljongen och skapade en unik utställning som uppmärksammades stort i internationella medier.

Den oväntade framgången väckte också kommersiella drömmar hos trollen. Ännu samma år designade och tillverkade de lyxprodukter som de presenterade i ett för ändamålet kapat galleri i Helsingfors. De eleganta säljborden dignade av smycken och parfymflaskor, enorma och glimmande av guld. En utomstående betraktare kunde visserligen konstatera att trollen hade en något vulgär smak.

Våren 2019 besökte Ugh och Boogar Texas inbjudna av Dallas symfoniorkester. Europa nåddes dock av nyheter att Boogar under repetitionernas lopp hade ätit upp hela orkestern som måste ersättas med Dallas ungdomsorkester. Föreställningarna var slutsålda och publiken älskade trollen.

Trollen fick åter en anledning till glädje när de hörde att Sæbjörnsson bjudits in till utställningen Ars Fennica i Helsingfors, i ett underjordiskt museum dessutom. De hade länge velat förevisa sina nya målningar. Nu krävde de att få genomföra utställningen så att besökarna ges en möjlighet att fördjupa sig grundligt i deras konst. De meddelade att rummet ska ha stolar och bord, hemtrevliga keramiska lampor och naturligtvis kaffe som de så älskar. Därtill bad de om dämpad pianomusik som fulländar helheten.

"Själv skulle jag aldrig ha målat något så otympligt och fånigt", säger Sæbjörnsson om de sex ganska bastanta klimpar som trollen hade förfärdigat i ett arbetsrum i Helsingfors efter att vräkt bort dess ordinarie användare till stadens barer.

Ugh och Boogar föddes 2007 efter att Sæbjörnsson hade sett långnosade trollfigurer i en souvenirbutik. "Först enbart lekte jag med fenomenet troll, och sedan växte dessa två fiktiva gestalter fram. Jag hade inte tänkt att jag skulle göra konst med dem. Men när de blev bara större och större tog de till slut mitt liv i besittning", berättar konstnären. "De är en aning storhetsvansinniga och mycket vresiga."¹

***Påhittiga och konst-
älskande trollen kapade
åt sig den isländska
paviljongen***

EGILL, ÛGH AND BÕÕGÂR, 2017

Egill Sæbjörnsson representerade Island på 57 Biennale di Venezia
Courtesy of the artist and i8 Gallery, Reykjavik

UGH JA BÖÖGÂR – JEWELLERY, 2017

Utsikt från hans utställning för Galerie Anhava, 2017
Courtesy of the artist, i8 Gallery Reykjavik and Galerie Anhava

När de blev bara större och större tog de till slut mitt liv i besittning

Ugh och Boogar är inte Sæbjörnssons första fantasilgestalter. Redan som barn utvecklade han sådana tillsammans med sin bror och skapade bland annat en dubbelgångare åt sig själv. Innan jättetrollen kom med i bilden gjorde han humoristiska installationer som ställvis pikade konstens konventioner.

From *Wall to Wall* (Gent 2008) var en fiktiv utställning där rummets motsatta väggar kunde tala och kommenterade såväl de utställda verken som publiken på plats. Den tidigare *Mr. Piano & Mrs. Pile* (Berlin 2003/2004) var en filosofisk diskussion, performans och konsert med två ansikten som aktörer: ett "piano" och en "hög".

De universellt kända trollen kompletterar berättelsen, särskilt när man tänker på de isländska folksågorna där jorden vimlar av älvor, vättar och andra varelser. I egenskap av isländsk begreppskonstnär känner Sæbjörnsson inte bara konstens klichéer utan även sådana som gäller hans nordliga hemland, och han vet hur man driver med dem.

Egill Sæbjörnsson (f. 1973) har förutom konst och musik även studerat bland annat tibetansk sinnesbehärskning, clowneri, 3D-animation och interaktiv programmering i både Reykjavik och Paris. Han är en genreöverskridande konstnär vars verk bygger

THE EGG OR THE HEN, US OR THEM, 2011

6-kanalig videoprojektion med objekter och ljud
Installationsvy från This Rare Earth – Stories from Below,
Art Center Stuk, Leuven, 2018
Courtesy of the artist and i8 Gallery, Reykjavik
foto © Kristof Vranicken

THE PAINTINGS, 2019
 installation, video projektion, animation, continuous loop
Amos Rex 2019, foto © Jussi Tiainen

THE PAINTINGS (DETAIL), 2019
 installation, video projektion, animation, continuous loop
Amos Rex 2019, foto © Jussi Tiainen

FROM OUT OF CONTROLL IN VENICE, 2017

Egill Sæbjörnsson representation för Island på 57 Biennale di Venezia
Courtesy of the artist and i8 Gallery, Reykjavik

på teknologi som en förlängning av måleriet och skulpturen samtidigt som de kombinerar reella föremål och projicerade illusioner med ljud, musik och performans. Trollens målningar är i verkligheten minutiöst utförda videoinstallationer.

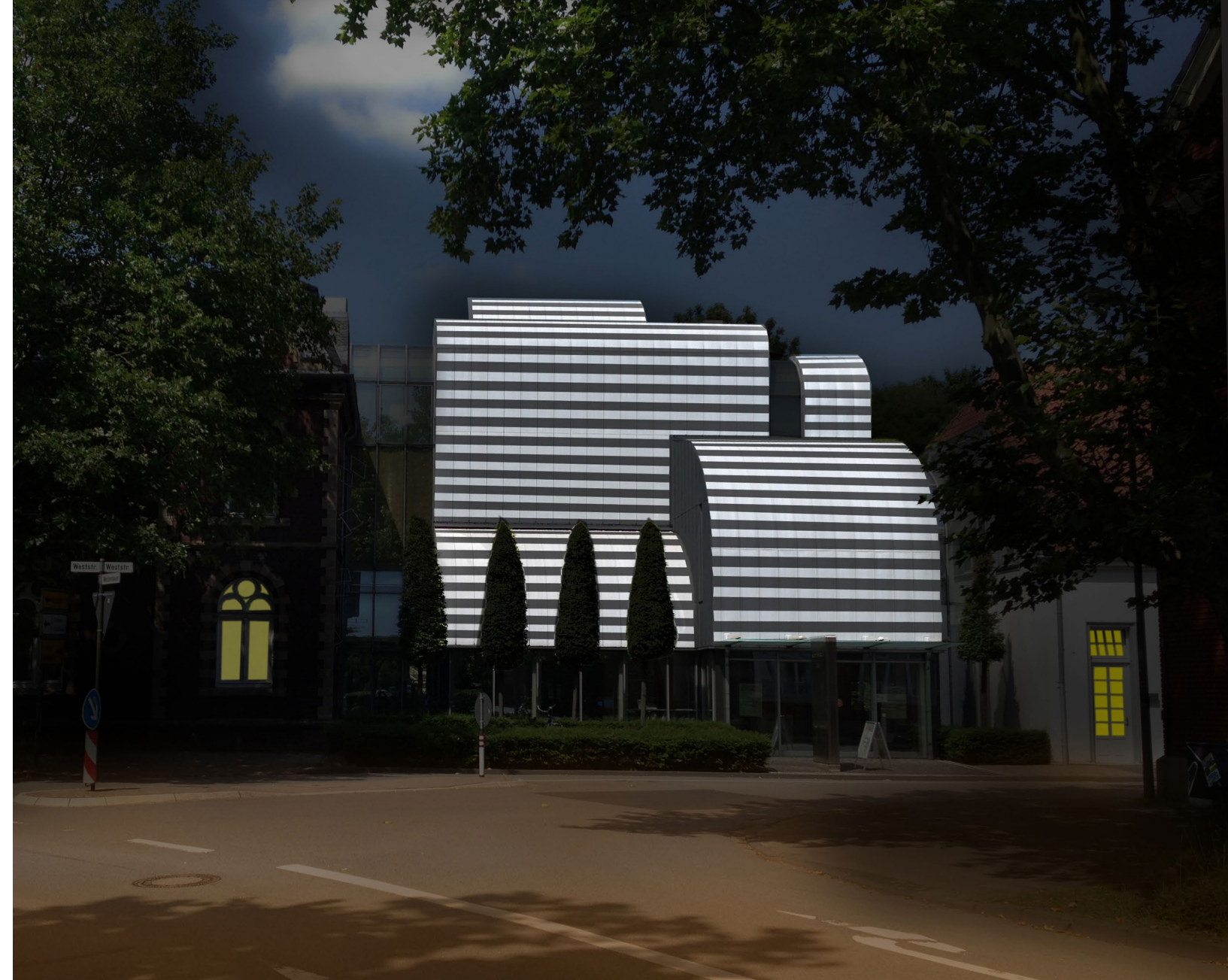
Barnböcker och deras författare har haft stort inflytande på utvecklingen av Sæbjörnssons konst. Han nämner särskilt **Astrid Lindgrens** legendariska Pippi Långstrump och **Tove Janssons** Muminfigurer. I barnböckerna fascinerar han av skicklig berättarkonst men också av hur författarna skapar fantasifigurer som i sin tur hittar på fiktiva gestalter, ställen och händelser, såsom Anna och hennes bror gör i Lindgrens böcker. Janssons mångsidiga konstnärskap och konst säger sig Sæbjörnsson ha upplevt som såväl inspirerande som befriande. Trollen däre-

mot verkar vara rentav lite rädda för Muminfigurerna.

Egill Sæbjörnssons konst är på samma gång finurlig, chosefri och djupsinnig. Den överraskar, roar och förvirrar. Den ställer allvarliga frågor om existens och om konstens och skapandets väsen, men på ett sätt som gör både konstnären och publiken glad. Även om Sæbjörnssons verk är experimentella och nyltande är det viktigt för honom att man kan förstå dem utan separata anvisningar, studier eller bakgrundskunskap.

REFERENS

1 Hannah Ellis-Petersen: "Biennale Icelandic trolls discuss eating their Venice audience". *The Guardian* 12.5.2017.

KASKADEN, 2014

videoprojektion
*Permanent videoinstallation för Kunstmuseum Ahlen
 Courtesy of the artist and i8 Gallery, Reykjavik*

OUT OF SHOES HUMANS GROW, 2013

singelkanal videoprojektion med cowboy stövlar
*Installationsvy från The Sun and the Rainfall, Galleria Zero, Milano, 2017
 Courtesy of the artist and i8 Gallery, Reykjavik*